

Efficiënt, rendabel en duurzaam ondernemen

Met hun biologisch melkveebedrijf De Zwaluw sleepten Dirk en Ria Mouton afgelopen najaar twee nominaties in de wacht. Eén voor de Agrafiekprijs voor de meest ondernemende land- en tuinbouwer en één voor de Dairy Award, een zuivelprijs van Boerenbond. Telkens preees de jury het bedrijf omwille van goed management en innovatief ondernemen. We vroegen Dirk Mouton hoe hij erin slaagt efficiënt, rendabel en duurzaam te ondernemen.

door Carla Rosseels, BIOvisie

In het Oostvlaamse Lovendegem baten Dirk en Ria Mouton hun biologisch melkveebedrijf De Zwaluw uit. Ze doen dat in weinig evidente omstandigheden. "Ons bedrijf telt 30 ha land," zegt Dirk Mouton, "verdeeld over 40 percelen op 20 locaties in Lovendegem. We liggen vlak bij een woongebied en hebben 60 rechtstreekse burens, waarvan de meest nabije op 50 meter van onze

me binnen een straal van één kilometer rond de haard bevond. Dat heeft mij aan het denken gezet over ons landbouwbeleid dat de bedrijven altijd groter wil en de landbouw intensiever. Ik wou het anders en ben mij toen beginnen informeren over duurzame en biologische landbouw. Aanvankelijk had ik nog heel wat bedenkingen. Zo was ik bang om hele dagen te staan schoffelen. Maar uiteindelijk heb ik toch de stap gezet en in 1998 ben ik omgeschakeld."

Bruine Zwitsere

Door die omschakeling ziet de veestapel van Dirk er ondertussen anders uit. "In de biologische landbouw streven we niet naar een maximale, maar naar een optimale productie. Daarom werk ik met Zwartbont Holstein en Roodbont Holstein die ik kruis met Braunvieh, Bruine Zwitsere uit

de Alpenweiden, die op extensieve wijze melk met een goeie vet- en eiwitverhouding produceren. Een Bruine Zwitsere geeft met twee kilo krachtvoer bijna 8.000 liter melk op jaarbasis." Duurzaamheid staat voor Dirk Mouton voorop. "Ik selecteer de stieren op basis van duurzaamheid en exterieur, niet op basis van maximale melkproductie. Wat het exterieur betreft, hou ik rekening met diervriendelijkheid. Ik opteer voor koeien die de uier boven de hiel

dragen en die na een rijk leven hun hoogopgaande uier behouden. Wat duurzaamheid betreft, hou ik rekening met uiergezondheid, afkalfgemak en de langleeftbaarheid." Er wordt nu zelfs sperma van West-Vlaamse rode stieren ingezet, om een meer bespierde, sterke koe te bekomen.

"We houden de koeien gezond door ziekten te voorkomen", zegt Dirk Mouton. "Alle koeien, jongvee en kalveren verblijven in een ingestrooide ligruimte in een luchtige stal met open zuidkant. Het stro wordt elke dag verversed en de stal wordt tweewekelijks uitgemest. Omdat we niet streven naar een maximale productie, doen er zich weinig ziektes voor. De koeien worden ook makkelijk bronstig, zonder speciale behandeling. Vanuit hygiënisch oogpunt reinigt de airwash-installatie de tepelbekers bij elke wissel. Wanneer er toch ziektes opduiken, probeer ik ze eerst homeopatisch te laten behandelen en in laatste instantie langs klassieke weg."

Goeie opbrengst gras-klaver

Sinds de omschakeling is maïs uit het rantsoen van het vee verdwenen. "Ik ben overgeschakeld op gras-klaver en graan", legt Dirk Mouton uit. "Gelukkig heb ik vrij veel grond zodat ik 90% van het voer zelf kan telen. Op het biologisch krachtvoer na, koop ik geen voer aan. Door te kiezen voor gras-klaver en graan, moet ik niet schoffelen. Dat zou met biologische maïs of voederbieten anders zijn. De akkers voor het zomergraan (zwarte haver en gerst) worden bemest met stalmest voor het ploegen. In april zaai ik, wat relatief laat is, maar het graan groeit snel en onderdrukt het onkruid. Bovendien zaai ik één à twee dagen na het zaaien van het graan gras-klaver in. Na de graanoogst worden de akkers gemaaid of begrasd."

stallen woont. Dat vraagt tolerantie en creativiteit."

Het bedrijf telt 35 melkkoeien en evenveel jongvee, plus één stier. "De boerderij is oorspronkelijk van grootvader op vader op zoon overgeërfd", zegt Dirk Mouton. "Mijn vader deed aan intensieve veehouderij. Toen ik het bedrijf in 1983 overnam, ben ik zelf nog beginnen uitbreiden en intensiveren. Tot ik in 1994 verplicht werd om mijn varkens te laten ruimen omwille van de varkenspest omdat ik

“De kwaliteit van het gras is erg belangrijk”, zegt Dirk Mouton, “omdat het de hoofdmoot uitmaakt van het rantsoen voor mijn dieren. Het gras wordt een eerste keer gemaaid in mei, en dan elke 5 à 6 weken. De dieren krijgen altijd voer van twee snedes zodat er meer variatie in hun menu zit. In het voorjaar zit er in het gras minder eiwit en meer suiker. In het najaar is het net omgekeerd. Het is belangrijk om het gras te maaien nadat het enkele dagen zonnig is geweest. Zonlicht zorgt voor veel bladgroenverrichting zodat er meer suiker in het gras zit. Gras met veel suiker bewaart veel beter en zet makkelijker om in de kuil.

Maaien doe ik met een maaikeuzer. Ik probeer het maaiwerk in twee dagen rond te krijgen, maar dat lukt niet altijd. Ik laat het maaisel één dag in de zon liggen, breng het dan samen, haksel het en kuil het in. Ik keer het maaisel niet of zo weinig mogelijk, om te voorkomen dat de klaver te veel blad verliest.”

“Met gras-klaver haal ik hele goeie opbrengstcijfers”, zegt Dirk Mouton. “In de droge zomer van 2003 bijvoorbeeld haalde ik op onze lichte zandgrond een opbrengst van 17 ton, met slechts 140 N uit dierlijke mest. Dat is het dubbele van de opbrengst die in de gangbare voorlichting wordt vooropgesteld. Er liep hier toen een praktijkproef van het CLO.”

99% van het rantsoen is bij Dirk Mouton al biologisch. “Slechts een klein percentage van het aangekochte krachtvoer is nog gangbaar”, zegt hij. “Maar ik ben niet bang voor de nieuwe Europese regelgeving die 100% biologisch voer verplicht maakt. Dat kleine beetje krachtvoer dat ik aankoop, zal iets duurder zijn, maar verder heeft het geen invloed op mijn uitgaven omdat ik geen draf of pulp aankoop.”

Zelfstandig boeren

“Dat is altijd mijn droom geweest”, zegt Dirk Mouton. “Zo zelfstandig mogelijk boeren, zonder afhankelijk te zijn van grote toeleveranciers en verwerkers. Doordat ik zelf al mijn ruwvoer produceer en bijna niets moet aankopen, haal ik volop voordeel uit de hogere prijs die biologische melk mij oplevert. Zo kan ik efficiënt en rendabel ondernemen.” Het merendeel van de melk wordt geleverd aan de Coöperatie Biomelk Vlaanderen, terwijl een klein deel verwerkt wordt tot boter, karnemelk, plattekaas, yoghurt en rijstap voor verkoop in de eigen boerderijwinkel. Hoeveel euro's er ten huize Mouton precies in het laatje komen, blijft een goed bewaard geheim, zoals dat voor de meeste Vlamingen geldt. Toch wil Dirk één tipje van de sluier oplichten. “We zijn klein en

kiezen voor kwaliteit. Door efficiënt en rendabel te ondernemen haal ik goede cijfers. De winst die ik maak op de melk bedraagt evenveel als de prijs die een andere boer voor zijn melk krijgt. Maar dat zal niemand willen geloven”, lacht hij. Een deel van die winst investeert Dirk Mouton in milieuvriendelijke bedrijfsapparatuur: een afvalwaterzuiveringsinstallatie, warmwaterrecuperatie en zonnepanelen op het dak. “Ik ben biologisch landbouwer geworden,” zegt hij, “omdat ik vind dat ecologie niet langer ondergeschikt mag zijn aan economie. Zorgzaam omspringen met natuur, milieu, voorraden en grondstoffen

dat volstaat. Ik groei liever op ecologisch vlak door bij te dragen aan een gezond leefmilieu. Al mijn percelen liggen in het waterwinningsgebied Kluisen. Daar wordt volgens de beheersovereenkomst elk jaar gepeild naar het nitraatgehalte in de bodem. Op de helft van de gronden blijft het nitraatgehalte onder 30 kilo. Ruim onder de grens van 90 kilo dus, wat mij een financiële vergoeding oplevert en tegelijkertijd veel voldoening schenkt. In dat opzicht vind ik het niet logisch dat we geen financiële tegemoetkoming krijgen voor het feit dat we geen onkruidbestrijders en pesticiden gebruiken.”

vind ik essentieel. Bij het reinigen van de melkmachine kan ik het eerste spoelwater als drinkwater gebruiken, terwijl ik met het tweede en derde spoelwater de melkstal schoonmaak. Voor mijn zonnepanelen krijg ik subsidies, al duurt het toch nog 15 jaar vooraleer ik ze terugverdien. Maar het spaart direct het milieu. Quotum bijkopen verdient zich ook pas terug na jaren, maar belast wel direct het milieu. Al was het maar door voeder aan te kopen.

Ik droom ook van een windmolen op mijn land, maar met al die burens zal dat niet lukken. Tenzij ik wacht tot de eerste horizontaal draaiende molens op de markt verschijnen.”

“Mijn bedrijf hoeft niet te groeien”, legt Dirk uit. “Samen met mijn vrouw en mijn twee zonen kan ik comfortabel leven van de opbrengst van dit bedrijf en

Misschien is dat toekomstmuziek. In Lovendegem komt de volgende generatie Mouton trouwens al om de hoek piepen. “Mijn zonen, die 15 en 16 zijn, volgen een technische opleiding als electricien, maar ze bewerken zelf een perceel met groenten en aardappelen en kweken ook kippen, duiven, schapen, konijnen en cavia's (van duurzame Vlaamse soorten). Vooral de oudste boert bijzonder graag.”